

ПРИЛОЗИ

РАСПИС БАНСКЕ УПРАВЕ ЗЕТСКЕ БАНОВИНЕ ИЗ 1934. ГОДИНЕ ЗА ЈОСИПОМ БРОЗОМ

Послије петогодишње робије издржане у Лепоглави, Марибору и Огулину, у марту 1934. године Јосипу Брозу су полицијске власти одредиле принудни боравак у родном Кумровцу.¹ При доласку у Кумровец крајем марта 1934. године Броз се морао пријавити властима. То је било његово посљедње пријављивање под правим именом полицијским властима у међуратном периоду. Након тога он је обишао родбину и пријатеље у Кумровцу и околини. Знајући да одатле неће моћи наставити интензивну револуционарну дјелатност, Броз је напустио Кумровец и прешао у илегалност, узевши том приликом партијски псеудоним Тито.

Сазнавши за Бровов нестанак из Кумровца, Краљевска банска управа Савске бановине актом Пов. II бр. 21825 од 28. јула 1934. године послала је за њим распис. У том распису се, поред осталог, обавјештава о датуму, мјесту, општини и срезу Титова рођења; да је он син Фрања и мајке Марије рођене Јаворшек, и да је по занимању стројомеханичар. Даље се наводи да је Броз у Загребу био ухапшен 14. јула 1927. године „на замолбу Котарског суда у Бакру због пропаганде комунизма и отпращен у Бакар. Од туда извучен је Окружном суду у Огулину, гдје је осудом од 28. X 1927. бр. I—462. осуђен по члану 2. ставке 1, Закона о заштити државе са пет мјесеци строгог затвора. Поново је ухапшен 1. маја 1928. овде у Загребу ради сметња јавне скупштине, те је пресудом од 2. маја 1928. Прс. бр. 5024 суђен са 14 дана затвора. 4. августа 1928. ухићен је опет ради ширења комунизма и поседовања комунистичке литературе, те ношења оружја без дозволе. Стајао је у вези са комунистима Андријом Божичковић и др. са којима је одржавао комунистичке састанке, ширио комунистичке летке итд., те је 12. августа 1928. г. био предан судбеном столу у Загребу о заштити јавне безбедности и поретка у држави, био осуђен на пет година робије, коју је казну овршио“. На крају расписа стоји:

„Доставља се предње с молбом на знање и евиденцију“.²

¹ Владимир Дедијер, *Јосип Броз Тито*, прилози за биографију, друго издање, Култура, Београд 1953, стр. 217.

² Архив Историјског института — Титоград (АИИТ), V2 б—12 (1934).

Добивши овај распис, Краљевска банска управа Зетске бановине у Цетињу Пов. II бр. 3097 од 12. јула 1934. године послала је такође распис „свим среским начелницима, свим среским испоставама, свим комесарима пограничних полиција, предстојништву градске полиције Дубровник, Управи полиције — Цетиње“.³

У заглављу овог акта стајало је: „Предмет: Броз Јосип, стројомеханичар, комуниста, подаци“, а затим је пренесена садржина акта Банске управе Савске бановине о Јосипу Брозу. Након набођења те садржине, додата је реченица: „Предње се доставља на проверу“.⁴

Овај распис Банске управе Зетске бановине заведен је у Управи полиције у Цетињу 16. јула 1934. године и регистрован под бројем 838.

На полеђини документа вршилац дужности управника полиције у Цетињу забиљежио је сљедеће:

„Картонирано, агентима ради знања, евиденције, те извјештаја ако се појави на подручју ове управе“.⁵

На полеђини је такође написано да су овај распис прочитао, уз потпис, два агента у Цетињу.

Ово је први до сада познати полицијски распис за Титом у Црној Гори

Након дванаест година — истог дана и мјесеца — 12. јула 1946. Јосип Броз Тито је допутовао у Цетиње, као генерални секретар Комунистичке Партије Југославије, предсједник владе Федеративне Народне Републике Југославије и маршал Југославије. Дочекан је са највишим почастима и народним одушевљењем како не памти слободарско Цетиње.

Ј. Р. БОЈОВИЋ

³ АИИТ, V2 6—12 (1934), Краљевска банска управа Зетске бановине од 12. јула 1934. — Свим среским начелницима и другим

⁴ Исто.

⁵ Исто.